СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 252. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 27 жовтня, 1934. VOL. XLII. No. 252. Jersey City, N. J., Saturday, October 27, 1934. THREE CENTS

У. Н. СОЮЗ — ЦЕ НАША БУДУЧНІСТЬ В АМЕРИЦІ.

НОВИЙ СТРАЙК У ШОВКОВИХ ФАБРИКАХ

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Цілий промисл фарбування й викінчування шовкових і рейонових матерій у Ню Йорку й околиці знаходиться в повнім застою через новий страйк робітників, що їх число подають на 25,000.

Страйк був доброю демонстрацією робітничої солідарности. Замісць зявитися на роботу в четвер, в 7-мій годині рано, робітники вийшли на пікетові лінії, а зполудня 7,500 робітників машерували парадно на масове віче в Гинчклиф Стейдіюм. Все відбулося у зразковім порядку.

Федеральний уряд негайно почав робити кроки для полагодження страйку. Краєва Рада Робітничих Відносин Ткальняного Промислу запросила до Вашингтону представників юнії й підприємців. Обі сторони обіцяли приїхати.

РОБІТНИКИ АВТОМОБІЛЬНОГО ПРОМИСЛУ ДОМАГАЮТЬСЯ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ КОДЕКСУ.

ВАШИНГТОН. — Дорадча Робітнича Рада „Найри" домагається від Краєвої Ради Промислової Відбудови виконати обіцянку, дану генералом Джансоном два місяці тому, що уряд відбуде публичне переслухання, щоб ствердити становище робітників щодо автомобільного промислу.

Фабриканти автомобілів противляться цьому домаганню, бо вони хочуть повалити автомобільний кодекс.

ДЕПОРТУЮТЬ СТРАЙКАРІВ.

ВАШИНГТОН. — Мис Перкинс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, подала до відома, що між 373 особами, що їх арештовано на побережу Тихого океану в звязку зі страйком корабельних вантажників, знайдено 101 чужинців, а між ними 14 осіб, що їх треба депортувати з Америки.

ОГРАБИЛИ ДІМ ЮНІЙНОГО УРЯДНИКА.

ШІКАГО. — З дому Томаса Малоя предсідника юнії фільмових операторів, вкрали злодії готівку й дорогоцінности вартости 63,000 долярів. Малой мав довгу бійку з бандитами й нині лежить хорий у шпиталі.

Поліція цікавиться, звідки юнійний лідер мав стільки гроша в своїм домі, а федеральний уряд, — чи він заплатив від цих грошей податок.

З ПОСТУПУ ТЕХНІКИ.

НЮ ЙОРК. — Новий поїзд залізниці „Юніон Пасифик", побудований відповідно до засад найменшого опору повітря („стрімлайнд"), переїхав дорогу з Лос Анджелесу до Ню Йорку за 57 годин, себто 14 і пів години скорше, як найскорший поїзд до цього часу.

За всю дорогу машина спалила топлива за 80 долярів. Машиніст каже, що поїзд міг „стяти" з дороги між Шікагом і Ню Йорком іще 5 годин, але поїзд цю частину дороги „бурлакував".

НЕБУВАЛА КАМПАНІЯ ПРОТИ НАЦІЗМУ.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзі). — Поліція арештувала на зборах організації „Приятелі Нової Німеччини" 14 осіб та поставила їх перед поліційний суд як обвинувачених за відбування безправних зборів для ширення засад противних засадам стейту й цього краю.

Суддя встановив на кождого з обвинувачених кавцію в сумі 200 долярів та казав їм станути на остаточну розправу дня 2 листопада.

ЩЕ ДВА МЕКСИКАНСЬКІ СТЕЙТИ ПРОТИ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

МЕКСИКО. — Мексиканські стейти Чіяпас і Мексико, за примером інших 5 стейтів, відкликали урядовий дозвіл католицьким священикам на сповнювання духовних функцій. Епископ міста Чівава вже виїхав до Злучених Держав.

Уряд доносить з Коліми, столиці стейту того самого ймення, що там відкрито заговір католицьких священиків проти уряду. Уряд негайно випровадив зі стейту всіх священиків під загрозою, що при повороті їх поставлять під воєнний суд.

ПОЛАГОДИЛИ СУПЕРЕЧКУ.

НЮ ОРЛІЄНС (Луизіяна).—В ждальні модного готелю Рузвелта посварилися за політику відомого політикана Гуї Лонга сенатор Джан Овертон та визначний місцевий адвокат Берт Генрі. По триминутовій дебаті Овертонови текла кров знад правого ока, а горішня губа була така запухла, що сенатора не можна було пізнати. Генрі не мав на собі знаків, але сенатор запевняє, що він теж аргументував адвокатови по лиці.

З ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

Тижневик „Литерері Дайджест" каже, що при пробнім голосуванню щодо говернора в Каліфорнії, демократичний кандидат, соціяліст Антон Синклер, дістав багато менше голосів, як його републиканський противник, Мерієм. Синклер у публичній промові закидує, що републиканці наймають людей, щоб голосували проти нього в цім пробнім голосуванню.

ТРИ МІСЯЦІ ТЮРМИ ЗА ПОЛИЧНИК.

Перед окружним судом у Новому Санчі відбулася розправа проти якогось Зигмунта Дрочака, обвинуваченого в тому, що він на стації в Старому Санчі вдарив у лице голову „Стшельца" з Нового Санча, адвоката Деткевича. На розправі виявилося, що Дрочак помагав йому матеріяльно дуже багато, а навіть позичив йому гроші на покриття адвокатської канцелярії. Підчас розправи піднесеним голосом кричав Дрочак: „портки му купілем". У хвилині, коли Деткевич поріс у пір'я, почав копати під ним ямки, а тоді Дрочак вибив цього по лиці. Суд засудив Дрочака на 3 місяці тюрми.

НЕЛЮДСЬКИЙ ПОСТУПОК.

Вистрілом з револьвера застрілився Станислав Пельчарський, рідний брат рим.-кат. священика з Горожанки. В листі подав як причину те, що рідний брат не давав йому їсти й виганяв його з хати.

ДИВА ГОСПОДАРСЬКОГО ЖИТТЯ.

В 1933 р. вмерли на світі з голоду 2 міліони 400 тисяч людей, а 1 міліон 200 тисяч людей відобрали собі життя. В тім самім часі спалено з причин занадто низьких ринкових цін 568 тисяч вагонів збіжа, 144 тисячі вагонів рижу, 267 тисяч мішків кави, 2 міл. 560 тисяч кг. цукру і т. п. Знищеними запасами можна було вратувати 70 проц. голодомрів.

ГРАБІЖНИЦЬКЕ ВБИВСТВО.

В Зимній Воді коло Львова доконали якісь невідомі досі злочинці кривавого грабіжницького нападу на польське приходство, де вбили тамошнього пароха, кс. Садовського. В слідстві устійнено, що грабіжників було кілька. Десь коло 2-гої години нічю опришки ввійшли до коридора, де розбили шафу й виняли кілька рибних консерв і три пляшки соку, а з комірки взяли з бочки кілька квашених огірків. Забраний харч винесли грабіжники на подвіря й зїли. Зчерги застукали вони до спальні кс. Садовського. Коли покійний станув у дверях, опришки вхнули його до кімнати й замкнули двері. Цілий перебіг вбивства залишається покищо тайною. Стверджено тільки, що опришки стрілили тричі з револьвера до кс. Садовського й убили його на місці. Грабіжники забрали 1,250 зл. готівки в банкнотах і мужеський годинник та втекли в невідомому напрямку. Як підозрених у вбивстві поліція арештувала кілька осіб.

БОРОТЬБА ЗА НАФТУ.

Злучені Держави й Англія станули одним фронтом проти цього, що Манчуко хоче завести нафтовий монополь. Такий монополь означав би великі втрати для американських і британських компаній, а зате вийшов би на користь японським компаніям.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ УРЯДОВО РОБЛЯТЬ З ГОЛОДНИХ СИТИХ.

(УП) Хто бреше? — Таке питання ставив собі Українець червоноармієць з 183 стрілецького совітського полку, Стариків. Знайшов на це відповідь, але мовчав. А дійшло до того так. Одного гарного дня в серпні підчас маневрів дістав він від батька листа, в якому чорне на білому було, що вся сімя дуже бідує та що дружина Старикова, себто червоноармійця, з дитиною розхорілася з голоду. Батько навіть сам писати не вмів, тож листа написав йому якийсь школяр, що ледви можна було прочитати. Прочитав Стариків того листа своїм товаришам по зброї. Всі похитали головами та потішили його, що він не перший дістав такого листа. Зате він був перший, що прочитав його в цілости товаришам. Знайшовся одначе між товаришами якийсь донощик і розказав про все командантові чети, а дальше й сотні. Той зараз став переконувати Старикова, що все це неправда, та що його батько контрреволюціонер, коли таке пише. Обіцяв йому докази дістати. І дійсно. За якийсь час Стариків дістає від янижинської сільради письмо, в якому знову чорне на білому, ще й з печаткою та підписами, було написане, що рідня Старикова жиє в гаразді і не голодує. Кілька днів після того листа Стариків дістав від своєї дружини письмо, що їй добре житється. Від батька нічого не дістав. Він тепер став перед питанням: Хто бреше? Батько — людина релігійна, старий уже і до того неписьменний, чи совітська сільрада з комуністів та безвірків. Москалі і Жиди? Хай і читачі відгадають, хто бреше, бо Стариків на це відповіди голосно не дав, пізнавши, що й стіни мають вуха.

ОБКИДАЛИ ЯЙЦЯМИ.

У Коломиї дві жінки, що дістають піддержку з ласки, домагалися від президента міста, Санойци, підмоги. Коли президент відмовив їм, обкидали його яйцями.

ЖЕРТВИ ЛЮДСЬКОЇ ТЕМНОТИ.

В околиці Лодзі вешталася довгий час якась знахорка Казимира Салата, що лікувала темних селян, але такими ліками, що кілька її „пацієнтів" осліпли, та залишилися на ціле життя каліками. Селяни довгий час не робили на неї доносів, бо між ними ходила вістка, що Салата знає ріжні чари й готова за якунебудь зроблену їй кривду пімститися. Останніми часами Салата так лікувала одну жінку, що вона вмерла таки в її руках. Небезпечну знахорку арештували.

ЗА ДОПОМОГУ.

Тернопільський суд присудив на 3 роки вязниці Ольгу Кривошию, за те, що членови ОУН, Петрови Флінті, який убив у Токах, пов. Збараж, постерункового Гловяка, помагала скриватися перед поліцією.

ОСТРІВ ВИРИНУВ З МОРЯ.

Біля північних берегів Японії виринув зпід поверхні моря новий острів пів милі завдовжки з поверхнею 86 акрів. Він підіймається 450 стіп понад море і є очевидно вульканічного походження.

ЗГОРІЛО ТРОЄ ДІТЕЙ ПІДЧАС ПОЖЕЖІ.

В Любичі біля Рави Руської вибухла пожежа в домі сільського гандляра Хаїма Федера. Пожежа повстала з вини гандляра, який необережно зблизився з запаленою свічкою до баньки з бензиною. Бензина вибухла, а вогонь обняв так нагло цілий дім, що троє дітей Федера, які в тій порі спали, не можна було вратувати і вони згоріли. Вогонь поширився на найближчі будинки, так, що загалом згоріли 4 господарства. Шкоди є на 6 тисяч злотих.

„СИМПАТИЧНИЙ ГІСТЬ" З ВОЛИНІ.

Хто зі старших мешканців Волині й поза її межами не знає „славного" за часів московського царату ватажка „Союза Русскаго Народа" й активного діяча московського православія, бувшого архимандрита Почаївської Лаври, Віталія? Ще в памяті багатьох православних Українців знаменитий „Почаєвський Листок", редагований цим чорно сотенцем, і ріжні „імпрези" що він влаштовував під гаслом „Бей інородцев, спасай Расею". Та після російської революції зник з Волині й архимандрит Віталій і по довшій мандрівці опинився в Чехословаччині (на Закарпаттю), продовжуючи свою московсько-православну пропаганду і ненависть до всього українського. Недавно преса подала відомість, що той Віталій пішов вгору: його висвятили в єпископи до Америки. Аж раптом довідуємося, що єпископ Віталій при кінці серпня „з благословення Його Блаженства митр. Діонисія" відвідав Берестечко, Козацькі Могили, де колись „попису вався" своїми „подвигами", а також Почаївську Лавру. Скрізь розмовляв із місцевими людьми, в Берестечку ночував в маєтку графа Граббе. Вістка про відвідини Волині цим чорносотенцем викликала серед місцевого населення обурення. Треба признати, що таке нахабство властиве хіба Віталієви. Треба мати й відвагу, щоб після всього, що на Волині він проповідував і робив, показувати тут свого носа. А хто цього чорносотенця знає — не івується, що, вїжджаючи до Америки, він відвідав місця, де колись „во время оно" пописувався. Думаємо, що й він помітив на Волині в порівнанні з часами панування на цій землі московського царату значні зміни.

СОВІТИ РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЗА НЕДОСТАВУ ЗБІЖА ДЕРЖАВІ

МОСКВА (Росія). — Розстріляно 8 чоловіків за те, що не виконали як слід розпорядків уряду щодо доставки збіжа державі. Найбільший збіжевий саботаж завважено в околиці міста Смоленська. Там, як подає офіційне звідомлення, засуджено 53 урядовців і робітників державного млинарського тросту, бо покрали 1,400 тон збіжа й муки. Шістьох із засуджених покарано смертю через розстріл, а 47 вязничою карою. Далі доносять із західнього Сибіру, що там були добрі жнива, але збіжа звідтам державі не доставляють. За те розстріляно директора колхозу й одного державного урядовця. Закидувано їм збіжевий саботаж та заговір, звернений проти Совітів. Інших обвинувачених за саботаж держать у тюрмі.

Оті розстріли й арешти, як заповідає уряд, є щойно початком переслідувань усіх тих, що не вживуть геройських зусиль, щоб держава дістала стільки збіжа, скільки вона на селян наложила.

ДАЛЬШІ ЗАЛИЦЯННЯ НІМЕЧЧИНИ ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща). — Міністерство заграничних справ повідомляє, що польське посольство в Берліні зістало піднесене до ранги амбасади. Тесаме сталося з німецьким посольством у Варшаві.

Отсей крок уважають дальшою манифестацією польсько-німецького зближення. Німеччина хоче дати тим доказ, що вона вважає Польщу „великою державою", та що Польща має в Німеччині великого приятеля і не потребує більше оглядатись на Францію.

ЩО КАЖЕ НА ЦЕ ФРАНЦІЯ?

ПАРИЖ (Франція). — Славний французький журналіст Пертіна, пишучи про польську амбасаду в Берліні, а німецьку в Варшаві, підкреслює, що від хвилі цеї події треба вважати Польщу союзником Німеччини.

Назагал французька преса висказує погляд, що отся подія означає кінець французьким впливам у Польщі.

ЩЕ ПРО ГАЙВОРОНСЬКОГО Й „ЗАЛІЗНУ ОСТРОГУ".

ЛЬВІВ. — „Новий Час" поміщує довге звідомлення про виставу „Залізної Остроги", до якої написав музику композитор М. Гайворонський. Між іншим пишеться там таке:

„Залізна Острога" — річ на зразок легких і погідних німецьких, мадярських чи французьких оперет. У нас цей рід драматичного мистецтва новий. Така легка річ як оперета в тому новому стилі, що нею є „Залізна Острога", у нас чи не перший раз на сцені. Автори „Залізної Остроги" вибрали собі темою середовище Українських Січових Стрільців. „Залізна Острога" розбуджує згадку наших „великих днів" і цим сповняє велике діло. Рідність стрілецької пісні, що своєю безпосередньою щирістю ділає на глядача, по мистецьки використана композитором М. Гайворонським, захоплювала публику, чого доказом були бурі оплесків. Перед нами вперше виступав Гайворонський, стрілецький композитор, на висоті своєї творчости. Його муза набирала розмаху в стрілецьких ровах серед грому гармат світової війни, а закінчення музичної освіти досягла в Колюмбійськім університеті в Америці. Так і чується, що наш любий УСС-Михась Гайворонський хотів дати синтезу своєї стрілецької творчости, образ веселих, безжурних, мрійливо-солодких, то мужеських рішучих пісень нашого Стрілецтва.

Під уміщеним у газеті портретом М. Гайворонського підписано: „Один з найвизначніших наших композиторів".

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ ПЕРЕГОНИ.

ЛОНДОН. — Рекс Мартин, урядовець департаменту торговлі Злучених Держав, побачивши, який великий ентузіязм викликали в Англії летунські перегони з Англії до Австралії, заповів що як тільки вернеться до Злучених Держав, возьметься негайно до влаштування таких перегонів в Америці через цілий американський континент, з Канади до Аргентини.

ЗАПЛАТЯТЬ КАПІТАЛІСТАМ.

МОСКВА. — Совітський уряд вже доходить до згоди з англійськими й американськими капіталістами, що домагаються відшкодування в сумі кільканадцять міліонів долярів за концесію добування золота й інших мінералів над Леною на Сибірі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число в пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СКРІПІТЬ УКРАЇНСЬКУ СИЛУ В АМЕРИЦІ -

ХВИЛЯ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ПРОТИ РУЗВЕЛТА?

Якийсь час тому відомий американський тижневик „Литерері Дайджест" улаштував так зване соломяне голосування над питанням, чи нарід попирає політику президента Рузвелта. Соломяне голосування це звичайне пробне голосування: хто тільки хоче, той посилає до ґазети свій голос. Ці голоси збирають , табулюють, клясифікують. Нема тут обмеження „виборців", нема виборчих кваліфікацій. Здавалосяб, що тому таке голосування не має ніякого практичного значіння, себто не може бути покажчиком справжніх настроїв серед населення, не може дати нам ніякого поняття про те, як виглядатиме справжнє голосування кваліфікованих виборців під доглядом уряду. Та справа мається інакше. Як показує вже практика, цього роду пробні голосування є дуже добрим мірником справжніх настроїв населення. Показується, що справжні виборці менше-більше якраз так розділюються щодо своїх симпатій, як „соломяні".

Тим можна й пояснити живе зацікавлення читаючої публики „соломяним голосуванням" тижневика „Литерері Дайджест". Ще цікавіше з тим голосуванням — це рішучий зворот у симпатіях „соломяних голосів". На початку голосування саме за політику Рузвелта заявлялася поважна більшість. Останніми часами це голосування почало виказувати поважний зворот від політики президента Рузвелта.

Чим пояснюють цей зворот? Велику частину звороту приписують загостреній кампанії справа, себто з боку консервативних і реакційних чинників, котрі не хочуть ніяких урядових обмежень бизнесової свободи, вільної конкуренції, встановлювання їм годин праці для робітників, цін на товари, тощо. З того боку йде кампанія з кличами свободи, а головними речниками її — краєвий републиканський комітет та бувший президент Гувер.

Решту приписати треба реакції зліва, себто зневірі людей у здібність уряду перевести якусь справжню реформу для покінчення кризи й безробіття. Багато такої зневіри є серед фармерів. Ще більше серед робітників, які завелися в неодній надії на уряд. Росте робітничо-фармерська опозиція в Минесоті, Висконсині й інших середніх стейтах, росте опозиція Синклера в Каліфорнії. Люди шукають способів, орґанізаційних форм, якими вилляти своє недовіря до політики уряду. Як уряд не зробить чогось істотного для поправи умов, ця течія піде далі. Чи уряд це зробить і чи може він це зробити, покаже вже близька будучність. Братання президента з банкирами ледви чи поправить безробіття й збратає його з робітниками.

КОРПОРАТИВІЗМ

VI.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ФАШИСТІВСЬКОГО СИНДИКАЛІЗМУ.

Фашистівський синдикалізм почерпнув чимало з революційного синдикалізму Сореля, якого сам Мусоліні нераз визнавав за свого вчителя. Революційний синдикалізм уважав, що держава мала розплистися в автономних синдикатах, себто, інакше кажучи, втратити свою єдність політичного орґанізму, що зосередковує все суспільне життя, і розпастися на економічні орґанізми, в скількости, відповідній числу синдикатів. У фашистівському синдикалізмі навпаки, державна і політична єдність є першою передпосилкою, так, що держава не тільки не розпадається під натиском синдикатів — перспектива, що лякала всіх державних мужів Европи, які приглядалися до зросту синдикалізму в світі, — але навпаки, **уводять** їх у середину держави, робить їх державними орґанами і тимсамим контролює їх в інтересах цілої нації. Італійський фашизм, як ми вже раніше зазначали, є тісно звязаний з двома принципами, без котрих неможливо навіть його помислити: з принципом національним і принципом корпоративним. Принцип національний означає єдність моральну і спіритуальну; принцип корпоративний означає єдність економічну. Обидва вони разом витворюють ту національну солідарність, яка руйнує клясову ненависть та приводить суспільні катеґорії до плідного співробітництва.

Мусоліні в 1925 році так писав про фашистівський синдикалізм: „Риси, що відріжняють наш синдикалізм від інших, є такі: приняття ідеї батьківщини як незаперечної дійсности — і це приняття виключає всі ті політичні інтернаціоналізми, що не витримують першого доброго іспиту, — але не виключає корисних інтернаціональних зносин усіх тих випадках, де тільки треба боронити італійське робітництво, як це робили і роблять наші корпоративісти на женевських конґресах. Приняття ідеї батьківщини означає свідоме підпорядкуванню синдикалістичних фашистівських мас мирним чи воєнним вимогам нації. Вага такого підпорядкування є величезна і її всі розуміють. Подруге, фашистівський синдикалізм дивиться на капітал як на елемент, якого не можна знищити, бо це було би практично й історично абсурдним; але визнає його за елемент, який треба звільнити і посилити".

В одній своїй промові він теж висловився в той спосіб, що „співробітництво кляс є фундаментальним пунктом італійського синдикалізму. Капітал і праця не антаґоністичні терміни, але навпаки, один одного доповнюють і один без другого бути не можуть, і тому **повинні обовязково** порозумітися".

Та не завжди, коли є визнання обовязку, існує й бажання той обовязок виконати. І саме тому держава, яка персоніфікує свідомість вищих цілей нації, мусить подбати про те, щоб обовязок порозуміння був виконаний. Тому, сприяючи витворенню синдикатів працьовників та працедавців, вона не залишає їх на власну волю, але вводить їх представників у спільний для них орґан, **корпорацію**, в котрій, поруч представників працедавців і працівників, як представників професійних інтересів, засідають і представники держави, як представники вищих інтересів нації.

У випадках, зрештою, як виказала практика, дуже рідких, коли корпорація не є в силі полагодити конфлікту між працедавцями і працівниками, справу передається до вирішення спеціяльному державному судови, який, вислухавши представників усіх зацікавлених сторін, переводить дослідження про стан відповідної ділянки промисловости і відповідно до того видає свій присуд, який є безапеляційний. Страйки і локавти цілковито заборонені, бо вони відбиваються відемно на життю цілої нації.

Італійська фашистівська держава дивиться на своїх громадян як на **виробників** (байдуже, чи матеріяльних чи то духових цінностей). Отже всі ці виробники мають право асоціяцій, і ґрупуються в **синдикати**, відповідно до **катеґорії** своєї праці, відповідно до своєї професії. Для кожної катеґорії держава правно визнає лише два синдикати (відповідно до відмінности інтересів): синдикат працівників і синдикат працедавців. Лише ці визнані правно синдикати мають усі належні їм права; всі інші вільні асоціяції виробників ніяких прав перед державою не мають, хоча й можуть леґально існувати. Визнані синдикати заключають контракти праці, обовязкові для **всіх** виробників даної катеґорії, незалежно від того, чи вони записані до синдикату, чи не записані.

Синдикати можуть між собою обєднуватися в національні федерації, які зі свого боку можуть обєднуватися в національні конфедерації. Дня 31 серпня цього року оголошено декрет, згідно з яким усіх визнаних в Італії національних конфедерацій було 9, а саме одна конфедерація інтеліґентних професій, що складається з 22 національних федерацій; чотири конфедерації працедавців (що складається з 4 національних федерацій хліборобів, 45 нац. фед. промисловців, 37 нац. федерацій купців, 13 нац. фед. банковців та товариств забезпечення) і чотири конфедерації працівників (4 нац. фед. хліборобських працівників, 20 нац. федерацій робітників промисловости, 5 нац. фед. працівників торговлі, та 4 нац. федерації працівників банків і товариств забезпечення).

Понад синдикатами, як ми зазначали (чи їхніми обєднаннями-федераціями і конфедераціями), стоять корпорації. Скількість корпорацій установлено в тратні цього року в числі 22. Але не треба дивитися на це число, як на стале. Дуже можливо, що їх скількість у будучності зросте, як тільки виявиться в тому потреба. Фашизм не виходить у своїй творчій праці з ніяких абстрактних заложень чистої льоґіки, але лише з виявлених у щоденній практиці вказівок реального життя. Кооперації мають охоплювати в своїй діяльности великі ділянки промисловости в їх ріжних виявленнях, і тому обєднують у собі всіх: працедавців, урядовців, експертів, техніків, працівників, що є заняті у відповідній ділянці промисловости. Кожна корпорація керується радою, якої голову назначають за декретом головного уряду і є звичайно міністром чи товаришем міністра відповідного міністерства. Рада кожної корпорації складається з відмінної скількости членів, залежно від особливого характеру відповідної промисловости: так, наприклад, корпорація збіжа складається з 14 хліборобів (працедавці і працівники в ріжній скількости), 6 представників млинарства, чотирох представників хлібної торговлі, одного хліборобського техніка, одного представника кооператив і одного представника ремісників. У раді корпорації металюрґії представлені працедавці і працівники 15 ріжних галузей металюрґічної промисловости і т. д. Зауважимо лише, що в **кожній** корпорації, поруч з представниками працедавців і працівників, знаходяться ще представники кооператив, ремісників і один представник фашистівської партії.

Не вважаємо потрібним подавати тут перегляд усіх 22 корпорацій, але зазначимо тільки, що вони є лише виявом і керуючим орґаном чисто економічних інтересів нації. Але громадяни, хочби й виробники, як свідомі й активні члени нації, мусять брати участь не лише в економічному, але і в політичному житті. І тут, відповідно до загальної тенденції всіх синдикалізмів, що скерували свою боротьбу проти партійництва та парляментаризму, італійський фашизм мабуть уже в будучому році матиме замісць парляменту — національну раду корпорацій (яка вже існує, але не має законодатних прав).

Щодо цього, то Мусоліні так висловився в промові, виголошеній 14 листопада 1933 року на національній раді корпорацій:

„Корпорацію витворено задля розвитку багатства політичної сили і добробуту італійського народу. Ці три елементи міцно між собою повязані. Політична сила витворює багатство, а багатство в свою чергу посилює політичну акцію. Необхідно також, щоб наші маси відчули безпосередньо, що інституції, які ми витворюємо, служать знаряддям для піднесення їхнього добробуту. Національна рада корпорацій заступить цілковито теперішній парлямент; парлямент ніколи мені не подобався. По суті цей парлямент є цілком анахроністичний (перестарілий) навіть своєю назвою (по італійському: палата депутатів. — Е. О.). Він походить зі світа, який ми цілковито зруйнували; походить з боротьби партій і дуже часто є цілком безплідний. А як ми скасували партійництво, то палата депутатів втратила істотну рацію свого існування. Коли 13 січня 1923 року створено Велику Фашистівську Раду (найвищий **політичний** орґан Італії. — Е. О.), то поверхові люди могли думати: витворюється якась інституція. Помилилися: того дня був похований політичний лібералізм. Нині ми ховаємо економічний лібералізм. Корпорація відограє на економічному полі ту саму ролю, що її відограли Велика Рада і Міліція на полі політичному. Корпоративізм є дисциплінованою, отже контрольованою економією, бо не можна думати про дисципліну, коли нема контролі. Корпоративізм залишає позад себе соціялізм і лібералізм і творить з них нову синтезу. Симптоматичний є факт, над котрим мабуть ще досі не досить думали, а саме, що занепад капіталізму збігається з занепадом соціялізму. Від одного й другого беремо те, що в них було життєвого".

Як бачимо, фашистівська „корпорація" не має нічого спільного з тими середньовіковими „корпораціями", про які ми говорили в першій нашій статті і які залишили по собі досить неприємні спогади, головним чином своїм завузьким розумінням чисто професійних інтересів, що ніколи не підносилися до розуміння інтересів національних. Цікаво зазначити, що як італійський корпоративізм саме в цьому відношенню є дуже ліберальний і відкриває широке поле індивідуальній ініціятиві та працьовитости, дозволяючи одній і тій самій людині виконувати, коли вона в стані, хочби й кілька професій, — у ліберальній Анґлії та демократичній Франції синдикати, заражені марксизмом, пішли дорогою вузької реґляментації середньовікових корпорацій. Розділ роботи між ріжним катеґоріями в Анґлії доходить до такого абсурду, що, наприклад, коли треба перемінити замок у дверях, то мусять кликати столяря, слюсаря і маляря; в противному разі можуть вмішатися синдикати і завдати чимало непиремностей. Італійський фашизм не визнає таких вузьких поділів, що лише утруднюють життя; навпаки, він намагається з кожного робітника чи загалом виробника виробити повну людину, яка не замикалася би в вузькій спеціялізації, не була би — як того хоче марксизм — лише „економічною людиною". Та, як каже Мусоліні, „економічна людина не існує; існує лише інтеґральна, ціла людина, яка є одночасно й економічною, і релігійною, і святою, і войовничою".

Відповідаючи на питання, чи корпоративізм може бути пристосований до життя в інших країнах, Мусоліні відповів (14 листопада 1933 року): „Нема ніякого сумніву, що з огляду на крізу капіталізму, по всіх усюдах будуть пробувати розвязати її шляхом корпоративізму. Але щоби перевести в життя повний інтеґральний революційний корпоративізм, треба мати три умовини: 1. єдину партію (чи орґанізацію), завдяки якій поруч з економічною дисципліною існувала би дисципліна політична, і понад усіми протилежними інтересами єднала би всіх в один звязок одна спільна (політична) віра. Але цього не досить. Треба мати крім одної партії ще й тоталітарну державу, себто таку державу, що втягає в себе всі сили, всі інтереси, всі надії відповідного народу, щоби їх трансформувати і посилити. Але і цього ще не вистарчає! Треба мати ще одну і найважливішу умовину: **треба жити життям найвищого ідеалістичного напруження**".

Е. Онацький (Рим).

— Яка є ріжниця між приязню та коханням?

— Гм, гадаю, яких три до чотири тисячі долярів!

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

— 15)

Дошка лишилася на ріці. Федь приходив що днини. Бувало, що ідучи туди, чи вертаючися з грибами, попав на печену рибу. Та не все мав таке щастя, бо й Сидорови деколи щастя не дописало. Одної днини Федь не прийшов. Не прийшов другої і третої. Зійшовшися з Сидором в неділю, сказав йому, що по сім боці кинулися такі гриби, що йому шкода тратити час на мандрівку за ріку. Ось причина, чому він від кількох днів не приходив до Сидора.

В понеділок Сидір здивувався, коли на леваді по тім боці ріки побачив корови і вівці.

— А чорт би вас взяв! — вихопилося з уст Сидора. — Пропала моя риба. І моя господиня більше не покушає.

Сидір не сумнівався, що його рибальству прийшов кінець, бо худоба не прийшла на леваду сама. З нею є якийсь пастух. Як побачить, що хтось другий виловлює рибу, то донесе, хочби з зависти. Сидір не хотів іти до арешту за рибу, хоч вона така смачна. Кортіло лізти у воду, бо обіцяв принести риби своїй господині, та боявся. Хотів побачити, де той пастух. Як би був де подальше, то можна би, будьто би купаючися, піймати рибу якось так, щоби той вражий пастух не побачив і не здогадався. Сидір окинув оком леваду, та кромі коров, овець і розкинених здовж берега кущів лози, не бачив нічого.

— Чи худоба сама прийшла? — погадав. Се не виключене, бо в такім, лісом замкненім місци пастух цілком непотрібний... А може він де під корчем спить?

Щоби допевнитися, Сидір став гукати. Показалося, що худоба таки не сама на пасовиску. Зза одного куща висунулася дівчина. Підійшла до берега і дивилася на Сидора, питаючи очима, чого гукає. По середині ріки між ними з води виставала скала; спад у сім місци був сильний. Бючи собою об скали, ріка голосно шуміла. Щоби людський голос чути було по другім боці, треба було добре кричати. Сидір склав долоні в трубу, приклав до уст і гукнув:

— Чи то ти пасеш ту худобу?

Дівчина кивнула головою на знак, що вона.

— Чия то худоба? — парубок питав далі.

Дівчина відповідала щось, та Сидір не чув. Ріка шуміла голосніше. Сидір заклав долоню за ухо і нахилився, щоби ліпше чути. Дівчина знов кричала, та він і тепер не чув. Показав се рукою. Дівчина здвигнула раменами на знак, що на се нема ради.

— Хібаж через ріку нема кладки? — погадав Стефан і підбіг до місця, де мож було скочити на камінь, на якім спочивав перший кінець дошки. Цапок, підскакуючи, побіг за ним. По кладці Стефан зайшов на другий камінь, з каменя скочив на другий беріг і пустився до дівчини. Цапок за ним. Коли дівчина побачила, що парубок іде до неї, стала вступатися назад.

— Чого втікаєш, дурна?! — крикнув до неї. — Коли ми вже стали такими близькими сусідами, то я хочу побалакати з тобою. Я хотів би знати, що ти заодна, бо я тебе ще не бачив, хоч вже знаю майже всі дівчата по твоїм боці ріки.

— У тебе дуже коротка память, як ти справді гадаєш, що мене ще не бачив. Ти брешеш, бо тобі мабуть соромно, що ти самітну, безпомічну дівчину лишив у лісі і сам втік. А як би так тоді на мене напали були вовки, або лихі люди?

— То ти! — скрикнув Сидір, вдарившися руками по боках. — То справді ти... Я повинен би тобі гірко відплатитися за те, що ти мене так здурила. Казала мені зайти в ліс і там дожидати її. Я, дурний, пішов і жду. Міг ждати по нинішній день, бо ти втекла. і пропала як камінь у воді. Тепер ти вже не втечеш!

Ледви се сказав, а дівчина як не чкурне! Він хвилю стояв, не знаючи, що робити. Вона озирнулася, і побачивши, що він не біжить за нею, зупинилася.

— Чого втікаєш, дурна?! — крикнув до неї. — Зім тебе, як побалакаєш зі мною?

— Я вже знаю, який ти! — відповіла. — Ти такий, як всі інші парубки. Ще гірший, бо небезпечніший як інші. Я тебе добре пізнала вже тоді, коли ти мене тягнув до тої скали в лісі.

— Чому я небезпечніший як інші парубки? — спитав Сидір.

— Подивися до зеркала, то воно тобі скаже. Подивися на довгого Федя, то сам скажеш, що він не такий небезпечний, як ти.

Сидір дуже вдоволений був з такого пояснення, бо воно казало йому, що він тій гарній дівчині подобався.

— То ти таки не хочеш балакати зі мною? — спитав.

— Хіба через ріку! — відповіла.

— Через ріку не чути, бо дуже шумить.

— Зійди троха нижче. Там, де з води не вистає жадна скала, ріка не шумить. Що правда, і там треба кричати добре, щоби було чути аж сюди. Як хочеш захрипнути, то йди назад на твій бік і кричи до мене досхочу. Я буду одним ухом впускати, другим випускати.

— Через ріку будемо завтра балакати. Нині, коли я вже по твоїм боці, то можемо сісти коло себе і...

— Нічого не можемо! — дівчина перебила, крикнувши. — Як зараз не вернешся на твій бік, то я відійду, втечу звідси, полишивши худобу. По неї прийде сам господар. Потому піде до твого господаря пожалуватися на тебе, що ти не пильнуєш його худоби, лише лазиш по чужих пасовисках і напастуєш чужі наймички.

— А як зараз відійду на мій бік, то що буде? — спитав Сидір.

— Будеш на своїм боці, — дівчина сміялася. — Як підеш, то й кладку стягни. Як не стягнеш, то я більше сюди не прийду. Худобу гнати буду туди, куди до сеї пори гнала.

(Далі буде).

ПРИЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ГОЛОВА Й ШЛУНОК.

Перед Нюйорською Академією Медицини прочитав онoді д-р Берил Б. Крон реферат про нові наукові досліди над шлунковими недугами.

Говорив прелеґент, що лікарі часто роблять похибку, шукаючи причини шлункової недути в шлунку. Він доказував, що журба й інші подібні душевні прояви, в котрих ролю грає страх, підривають правильне функціонування шлунка.

Значить, у таких людей треба наперед лікувати їх журбу чи страх, а шлунок вилікується самий.

НЕРВОВА ГОЛОВА ВІД СЛАБОГО ШЛУНКА.

Цей лікар показував теж, що в інших випадках зі слабого шлунка походить нервовість.

Отже, як бачимо подражнену людину, котра на вас за найменшу дрібницю іритується, то замісць її переконувати, краще післати її до лікаря, щоби вона вилікувала собі шлунок.

ВДАРИЛО ЩАСТЯ В ХАТУ, АЖ ХАТА ЗАВАЛИЛАСЬ.

Анґлійський уряд має великий клопіт: не знає, що робити з оселедцями, котрих наловлено таку масу, що цілу торговлю підорвали.

Радять викинути зайву рибу назад у море, щоб тільки вдержати гарні ціни на рибу.

Та й тепер в Анґлії ще не всі мають стільки оселедців, скільки їм для життя треба.

Чи не покаже цей факт анґлійському населенню, що то не конче добре організувати народню господарку для ринку й торговлі?

СВІТ ЗМІНЯЄТЬСЯ Й У РІДНІМ КРАЮ.

На Українськім Жіночім Конгресі в Станиславові читала Д. Полотнюк реферат про „особисту й родинну мораль жінки".

Коли батько пиятикою або подібними неморальними звичками підриває мораль дітей, — говорила бесідниця — тоді треба відокремити діти від впливу такого батька. „Коли не можна інакше, в такому разі треба сягнути й по останню дошку ратунку: розвід, чи сепарацію".

Колись жінки вважали, що якраз для добра дітей треба жити хочби з найгіршим чоловіком. Нині кажуть, що якраз добро дітей вимагає сепарації або розводу від злого чоловіка.

ДВІ КЛЯСИ В АМЕРИЦІ.

Федеральний уряд, видимо, не багато собі робить зі зросту невдоволення з його політики.

Він знає, що хоч одні будуть проти нього, знайдеться ще багато таких, які будуть за нього.

Він певно чув, що в Америці люди щораз більше починають розділюватися на дві кляси: одна кляса бере від уряду допомогу, а друга проти цього протестує.

Є ПОЛЬСЬКЕ МОРЕ, Є Й АМЕРИКАНСЬКИЙ ОКЕАН.

Артур Брисбейн, відомий редактор Герстових ґазет, називає Тихий океан найбільшою американською річю, яку Америка має.

Тижневик „Ню Йоркер" питається: чи не анектував Брисбейн Тихого океану, як Японці не дивилися в той бік?

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Велика маніфестація за українського кандидата.

В середу, дня 24 жовтня, нюйорське громадянство з 8 округи було свідком величавої передвиборчої маніфестації, влаштованої ріжними національностями в користь адвоката, п. Стефана Яреми, кандидата „Іст Сайд Парті" на есемблимена з тої округи.

В маніфестаційнім поході були сотки автомобілів з величезними афішами і фотоґрафіями кандидата. В поході були тисячі людей, не тільки Українців, але були заступлені ріжні національности, а найбільше було тих, що є славянського походження.

Величаве віче відбулося в Українськім Народнім Домі при 6 вулиці. На великій салі не можна було примістити усіх учасників маніфестації. Тому велика частина стояла на вулиці. В галі уставлено голосники, щоби можна було добре чути промови.

На вічу головував наш адвокат п. Цільник, котрий вивязався зі свого важкого завдання надзвичайно добре, бо провадив наради вміло, річево і з повагою.

Першим бесідником був п. В. Ваґнер з Джерзи Сіти, відомий громадський діяч, котрий представив працю кандидата від давніх літ та підкреслив, що Українці вже зрозуміли, що їм треба творити політичну силу, виставляючи такі кандидатури, як от тепер.

Було шість бесідників ріжного національного походження: ірляндського, російського, югославського, польського і т. д.

З Українців виголосив довшу бесіду адвокат п. Михайло Пізнак, як звичайно з питомою йому вервою. Мабуть ніколи передтим не говорив він з таким запалом, як тим разом, коли попирав кандидатуру свого товариша по фаху і по національнім походженню. Отим своїм запалом викликав він у слухачів, іще більший ентузіязм для кандидата. А видно це було по скінченій бесіді п. Пізнака, бо оплескам публики не було кінця.

Потім предсідник Цільник представив кандидата і точки його виборчої плятформи. Самого кандидата п. Ярему приняли присутні з великим одушевленням та, повставши з місць, вчинили йому величаву овацію, яка тревала пару мінут. Потім кандидат виголосив головну бесіду, в якій з подробицями обговорив ті справи, які він обстоюватиме в леґіслятурі, якщо буде вибраний. Підкреслив, що добро його виборців, себто народу, буде для нього найвищим приказом. Бесіду його переривано раз-у-раз гучними оплесками. Потім ще палкими словами попер кандидатуру п. Марсел Ваґнер, адвокат з Джерзи Сіти.

З цілої маніфестації й поведінки публики можна вносити, що вибір п. Яреми є запевнений. Це тимбільше наказує нашим Українцям-горожанам з 8 округи станути одною лавою в день 6 листопада до виборчої урни і солідарно голосувати на свого кандидата, себто на адвоката Стефана Ярему.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Інформуймо загал правдиво.

Прошу Хвальну Редакцію помістити спростування допису, поміщеного в „Свободі" з 20 жовтня б. р., в якім д-р Скегар описує Український День з дня 7 жовтня.

Дописувач не подав чомусь усіх бесідників, котрі брали участь у святі. Що за причина? Чому оминати імя о. д-ра Онуфрія Ковальського, котрий на початку відмовив молитву, якої слухали Українці й Американці, бо о. Ковальський відмовив її теж і по анґлійськи і вона була передана через радіо. Крім того о. Ковальський виголосив ще по анґлійськи гарну патріотичну промову, яка піднесла свято.

Дописувач поминув теж другого бесідника, яким був д-р Омелян Тарнавський, котрий теж звеличав свято своєю промовою. Дописувач зробив кривду тим двом бесідникам, не загадуючи за них, а вони собі на ту кривду не заслужили. Як дописувач має з ними якісь свої особисті порахунки, то це загалу не обходить. Загал має право знати, коли вже пишеться про те свято, дійсну правду. Додам, що о. д-р Ковальський є щирим українським священиком, Українцем з кости і крови, і патріотом. Є він теж членом ОДВУ. І запізнав тут за короткий час багато Американців з українською справою. А д-р Тарнавський це бувший старшина Української Армії, котрий боровся за Україну підчас війни.

Теодор Пелех.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В. Г., Рачестер, Н. Й. — Будуть подані з фінансового звіту тільки загальні суми, бо годі змістити в однім дописі й опис свята й цілий фінансовий звіт з подробицями. Члени товариства і так про те все точно знають, а для інших товариств подробиці не такі важні. Вкінці з початком нового року можете помістити фінансовий звіт цілком осібно.

Нюарський. — Певно, що помістимо. Але звертаємо Вашу увагу, щоби допис фінансової інституції, який є фінансовим звітом, мав оригінальний підпис, чи підписи, щоб точно знати, хто за нього відповідає. Допис про концерт чи віче можна справити на власну відповідальність, та інакше мається справа з фінансовими звітами і покликами. Інші редакції можуть собі поступати, як їм подобається, а ми поступаємо відповідно до певних принципів, яких придержуємося не на те, щоби комусь „доїхати" чи з кимсь „порахуватися", а на те, що так треба в таких справах поступати, щоби був порядок щоб наші організації розвивалися та щоб молодь мала повагу і довіря до старшого покоління, а „Свобода" і У. Н. Союз щоб не мали клопоту з поміщуванням закликів у фінансових справах. Треба хотіти тільки до цього застосуватись і все буде в порядку, а згодом навіть незадоволені будуть ще нам вдячні за заваги, подиктовані добром їх власної орґанізації.

М. Брус, Бетлегем, Па. — Як на аплікації за горожанські папери є рубрика під назвою „race", то там треба написати „Ukrainian" і домагатися, щоби так осталося. А як робитимуть Вам перешкоди, тоді протестуйте до Вашинґтону, до секретаря праці.

ДО ТАНЦЮРИСТІВ І ШКІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТАНКУ.

Громадяни - Товариші - Учні! Минає 5 літ від часу, як ми в Америці розпочали поширяти український танок. Кождий з нас ясно бачить, скільки добра зроблено за час пятьох років. Скільки дітей українського роду освідомилося в українській ідеї, скільки розголосу принесли виступи української танцюристичної молоді перед американським світом для слави України.

На недавньому святі українського танку на всесвітній виставі в Шікаґо рішив зїзд українських танцюристів, щоб Школа Національного Танку Василя Авраменка проголосила пятьлітній ювилей своєї праці в Америці й влаштувала цілу низку відповідних імпрез. В програму ювилею мають увійти танкові виступи, хорові, музичні та реферати про те, що зроблено тут в Америці при допомозі танку. Сказано було також, щоб запросити до переведення пляну визначних наших людей, а також хори й орхестри і поодиноких артистів та артисток.

Це булаб одна точка програми.

Водночас не требаб забувати і за історичний бік справи. Позбирати історії кождого гуртка чи клюбу танцюристів та окремих визначніших танцюристів, їх виступи та заслуги для рідної справи і все те зложити в архіві Головної Школи Танку.

З таких виступів та ювилейних свят треба зібрати образки, світлини та фільми, при чому фільмова студія Василя Авраменка може багато допомогти. Пожаданим булоб, щоб частину доходу з таких виступів прислали танцюристичні клюби та комітети свята до Головної Школи Василя Авраменка на дальше поширення танкової справи.

Головна Управа Школи складає при тій нагоді свою горячу подяку українським центральним орґанізаціям за те, що упродовж цілого часу вони підпомагали наше діло морально й матеріяльно. Таксамо належиться подяка тим одиницям, що зичливо віднеслися до ідеї танку, а головно батькам дітей, що всі зусилля школи підтримували самі й через своїх дітей, учнів школи.

Від 1-го листопада розпочинається зимовий сезон українських свят. Це якраз добра дата для розпочаття ювилейних обходів танку. Варт почути, хто перший піде вперед з обходом пять-літнього ювилею українського танку. Це не є особиста справа одиниці, а справа поширення українського людового мистецтва серед найширших кол українського громадянства в Америці.

Управа Головної Школи надіється підтримки в отсьому заклику, а від себе обіцює всяку потрібну моральну допомогу. Адресувати: Школа Українського Національного Танку 30 Іст 7-ма вул., Ню Йорк, Н. Й.

За Управу Школи:

Василь Авраменко,
балєтмайстер.

Лікар: — Вашому чоловікови, пані, треба спокою, та ще раз спокою.

Жінка: — Воно покищо виключене, пане докторе: я мушу мати тепер нову сукню, новий капелюх і якесь футро!

П. Карманський.

ПРО ЩО МИ НЕ ЗНАЄМО

Зимою 1920 р. з Галичини до Відня приїхав митрополит А. Шептицький і, побувши у Відні деякий час, поїхав до Риму. В Римі зголосився до митрополита італійський маркіз Франческіні, що мав дуже багату жінку з Арґентини, і зробив таку пропозицію: Він відступить для української амбасади свою палату і заступатиме українську державу перед Ватиканом зовсім безінтересовно, хай тільки уряд дасть йому відповідну грамоту і назначить відповідного секретаря та забезпечить йому утримання.

Тоді то я отримав іменування на посаду секретаря і вже ладився до виїзду.

Та Св. Престол чогось не схотів акредитувати цього екзотичного кандидата і дав до зрозуміння, що жде на нову пропозицію. З недостачі фондів справа стала на мертвій точці й нашого представництва при Ватикані не відновлено.

Покінчилося на тім, що Франческіні власними фондами видав тільки книжку про Україну.

До цього роду фантастичних імпрез, звязаних з відновою української держави, належить охота Д'Анунція прийти зі збройною допомогою Україні літом 1920 р. Тоді то представили мені в Римі сотника (імени вже не памятаю) армії Д'Анунція т. зв. „ардітів" (палких), що зясував мені такий замисл тодішнього володаря републики Фюме: Армія републики Фюме не має що робити і на цьому терпить дисципліна. Міг Ґарібальді боротися за визволення Північної Америки, то чому Д'Анунціо не мав би допомогти Україні? Армія „ардітів" має доволі засобів до воювання, до підводних суден і панцирників включно, і хай тільки уряд України дасть свій дозвіл, а Д'Анунціо готов висадити свою армію в Одесі й обєднатися з українською армією до боротьби з наїзником.

Не маючи змоги, як Галичинин, поїхати до Тарнова і зясувати справу урядови Петлюри особисто, я переказав її через інші особи й прохав про відповідні інструкції, дожидаючи на них у Відні. Та ждав даремно. Щойно коли републику Фюме зліквідовано та й сам Д'Анунціо опинився, як здеґрадований диктатор, інкоґніто над озером Ґарда, мене інтерпелювали військові кола з Тарнова, чи не можна би порозумітися з Д'Анунцієм.

Ось ще один зразок популярности ідеї української держави й нездарности тих, що узурпували собі право виступати в ролі представників державницьких змагань українського народу. — („Новий Час").

ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗА.

ЧИ ТАК ДОВЕРШУЄМО СОЮЗОВИЙ ЮВИЛЕЙ?

Як ми розпочали отсей ювилей 40-літнього існування У. Н. Союза, то оголосили плян, як треба відсвяткувати це народнє торжество. А в тім пляні самі собі назначили, що нам треба приєднати для орґанізації 5,000 нових членів.

І можнаб легко це виповнити, якби всі урядники відділові та всі члени виконали свій обовязок. Але до цього, як бачимо, дуже далеко. Деякі відділи придбали по кілька чи кільканацять, а деякі по кількадесять нових членів, а 200 відділів не зробили нічого, не придбали досі ні одного члена.

Як це назвати? Чи це не є недбалість? Чи не легковаження У. Н. Союзом і народньою справою? Хто має за ці відділи виконати їхній обовязок?

В першу чергу треба винувати урядників тих відділів, бо від них залежить розвиток чи упадок поручених їм товариств. Певно, що ті урядники будуть викручуватись депресією. Це вже стара пісня і всім відома. Одначе вона нікого не виправдує. І не може ніколи виправдати аж 200 відділів за їх недбальство. І в нас теж є депресія і люди без праці. Але в нашім, 221, відділі, де я маю честь бути секретарем, завдяки добрій співпраці урядників і членів придбали ми до товариства на протязі цього року 36 старших членів і 24 дітей, разом 60 нових членів. І вірю, що до кінця цього року всі ми, як урядники так і члени, возьмемося ще до роботи і матимемо при кінці ювилейної кампанії 100 нових членів у відділі. Цього я не подаю для якоїсь хвальби, бо це був наш обовязок так робити навіть для свого власного добра. Я тільки слова удокументував ділом, працею і вислідом з неї.

Можна придбати нових членів до Союза і то цілком певно. Але треба секретарям по відділах точно розуміти роди обезпечення і треба вміти відповідати на ріжні сплетні, будьтоби в нашій орґанізації треба платити більше ніж в інших. І треба вживати американської системи і ходити по хатах.

Пошануймо, відділові урядники і члени, нашу всім нам дорогу інституцію тим, що возьмемося тепер усі щиро й обєднано до праці, щоб Ювилейний Рік У. Н. Союза закінчився нашою великою побідою.

Тарас Шпікула,
секр. 221 від. і головний радний У. Н. Союза.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Примірний срібний ювилей.

Громадяни Йосиф і Евдокія Хомів, основники укр. тов. „Просвіта" в Ню Йорку, обходили срібний ювилей, 25-літню річницю свого подружа, в галі під ч. 1274 Гов евеня, Бронкс, Н. Й., при участи уряду і членів тов. „Просвіта", ближчої й дальшої родини та знайомих. Тостместром був п. Стефан Чосник.

Свято відбулося в суботу, 13. жовтня 1934, а почалося в годині 10 вечір, коли то на салю, повну гостей, впровадили ювилятів їх два сини і дві дочки. По привітах, п. Василь Чосник, український скрипак-соліст, відограв кілька пісень на честь ювилятів.

По скінченню музичної програми тостместер впровадив гостей при звуках музики до долішньої кімнати на святочну гостину. Як гості спокійно засіли, до кімнати входять ювиляти в супроводі п. С. і Теклі Чосник, як бувших старостів, котрі допровадили їх за стіл, удекорований ріжними прикрасами.

Тостместер щирими словами привитав ювилятів та переповів перебіг їх життя, відчитав привітні письма і телеграми, що наспіли від українських організацій, знайомих та приятелів.

По тім забрав слово предсідник укр. тов. „Просвіта", п. Іван Жовнір, та в довшій промові представив заслуги ювилятів в організації, котру вони створили, як також їх заслуги в загально українській народній справі. Дальше говорили пп. Т. Дубас, К. Сахман, І. Звержанський, І. Ганц, І. Семан, котрі складали ювилятам щирі побажання.

На зазив тостместра п. С. Чосника, зібрані зложили в честь ювилятів Й. і Е. Хомів дар Рідній Школі.

Йосиф і Евдокія Хомів $5; І. Любій, М. і К. Дроздик по $2; С. Чосник. І. Жовнір, В. Яремчишин, К. Сахман, І. Звержанський, Т. Гуменюк, А. Форгач, І. Гелета, А. Лубій, М. Берків, І. Вовк, Г. Романів, Д. Винник, А. Галатін, М. Штига, І. Шкіра (з Нюарку), І. Паликій, В. Павлюх, М. Федосик, М. Люба, А. Морозович, Т. Дубас, М. Форгач по $1. — Дрібними датками $2.40. — Разом $34.40, котрі переслано Рідній Школі через Обєднання в Америці.

По скінченню забави ювиляти подякували присутнім за пошану та за те, що не відмовили участи в їх срібнім ювилею, як теж подякували за щирі дарунки та ріжні привіти і дар Рідній Школі.

Гість.

Герой.

Дідусь: — Так, дітоньки, я був на війні. Раз, як ворог побачив мене, пігнав, що мав сили...

Внук: — Ну, а зловив тебе дідусю?

М. Костецкий.

НЕ ДАВ ПОНИЗИТИСЬ

(З життя).

Прийшов Гуцул раз до міста
Дещо накупити;
Находився, скотів їсти
И трохи відпочити.

От він станув тай міркує:
„В шинок зайти мушу!
Випю чарку тай смачніше
Хліба перекушу".

Іде, глядить за шинком
Помежи крамниці,
Кругом бачить: пани, жиди,
Хлопи, молодиці.

Гуцул дивом цікавиться,
Забув про утому,
Ба вже й вечір надближаєсь
І пора до дому.

Він на купців задивився,
Як вони торгують,
Кричать, бігають, сміються,
Там гроші рахують.

„Ану, і я туди зайду,
Щастя попробую,
Може й ще до постолів
Онучі сторгую".

Зайшов сміло у крамницю,
Кругом розглядаєсь,
Бачить: гарний шаль там висить,
От жидка питаєсь:

„Що коштує цей платочок?"
Жидок подивився,
Змірив оком свого гостя,
На бік відступився.

Гуцул кличе в слід за Жидом:
„Слухай но ти, пане!"
„Ну-ну — каже — що ти хочеш,
Ти, дурний Іване.

„Та це така дорога річ...
Шкода говорити,
До постолів не пасує,
Щоб ти міг купити".

„Не в тім діло, яка річ там,
Дорога чи тана,
Міцна вона, чи слабая,
Гарна чи погана.

„За ціну я тут питаю".
Жид собі жартує:
„Я лиш тому ціну кажу,
Хто товар купує.

„Ти, Іване, дуже впертий,
Тож мушу сказати:
Воно вісімдесять злотих грошей
Має коштувати".

„Вісімдесять ... Це марниця!"
В черес посягає,
Не торгуєсь, платить гроші
І шаль забирає.

Жид витріщив тільки очі,
Ще не дає віри,
А Гуцул шаль оглядає,
До постолів мірить.

Змірив, злапав в половині,
Роздерти пробує...
Жидок тоді з переляку
Кричить, репетує:

„Гей, Іване, що ти робиш?!"
„Не твоє це діло!
Заплатив я тобі гроші,
Дерти можу сміло.

„Щоб ти більше не сміявся,
Що хто собі носить,
Але чесно скажи ціну,
Коли в тебе просить.

„Бо стрій з купцем то нічого
Спільного не має:
Хто що любить, хто з чим зжився,
Таке надіває.

„Це наука... Научися
Людей шанувати".
Обернувся й мерщій взявся
Постоли скидати.

Роздер шаль, завинув ноги,
Завязав по свому,
Постоли вложив на ноги
Тай пішов до дому.

Показав Гуцул пейсатим,
Що хтіли покпитись:
Шаль подер він на онучі,
Не дав понизитись.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

PROGRAM STAGED ON ANNIVERSARY.

Ukrainians Have Service, Feast, Concert and Dance.

Religious services, a feast, a concert and a dance were features of an all-day program yesterday in celebration of the fortieth anniversary of the Ukrainian National Association. Five Elizabeth branches and one from Linden were represented. Several hundred persons attended. The program was opened with a service and sermon at St. Vladimir's Ukrainian Catholic Church, by the pastor, Rev. Joseph Chaplinsky, following a procession from the parish school.

The dinner at the Ukrainian National Home, 214 Fulton street, attracted 400 persons who heard addresses by leaders, including the Supreme President, Mikola Murashko, of New York City. He was introduced by John Hrabar, toastmaster.

Mr. Murashko said the National group has 40,000 members; that 2,000 persons have joined during the past four months and about 3,000 are expected to be added within another year.

The speaker commended the Elizabeth and Linden branches on their successful programs, especially their general membership increase. "The association is growing not only in membership," he said, "but also financially. The assets of the National body are approaching the $4,000,000 mark." He told of the amounts paid out in sick and death benefits and to members in financial distress.

He declared the society was formed by four priests in Jersey City in 1893 and was formally organized in Pennsylvania in the following year. Since then, he said, it has been "a great factor in maintaining and strengthening the Ukrainian spirit in this country."

Other speakers included Rev. Chaplinsky, the supreme secretary and treasurer, Roman Slobodian, of Elizabeth; the supreme counsel John Lysiak, of Newark; Michael Galinowych, president of the Ukrainian Central Committee, of Elizabeth; George Molson, leader of the Linden group, and Konstantyn Pilat, secretary of Elizabeth Branch, 234. The speakers reported on the progress of their respective groups and of the Ukrainian daily newspaper, Svoboda.

The Ukrainian Singing Society, Boyan, directed by Prof. Michael Yadlowsky, then gave a concert of Ukrainian and American music.

About 800 persons attended the dance held in the evening.

It was announced by Andrew Smith that about 100 young folk will soon organize a junior society and that the organization plans an active program of educational, recreational and athletic features.

(Elizabeth Daily Journal, October 22, 1934).

Скромна.

— Мій чоловік усе в мене подивляє: моє лице, мій голос, мої руки, стать...

— А що подивляєте ви, пані, в вашого чоловіка?

— Його добрий смак.

Зрозуміли один одного.

— Не можу стерпіти того Кручака.
— Я також.
— А ти скільки винен йому?

—o—

Судця: — Проти цього присуду можете внести касацію, одначе можете теж зректися.

Обвинувачений: — То добре, я зрікаюся того присуду.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(102)

Тепер той великий самець, що відповідав на далекий оклик, вискочив із середнього перстеня та став танцювати самий. Ревучи й гавкаючи, він присідав і скакав. Потім задержався, щоби підняти своє огидне викривлене лице до місяця.

Бючися в свої волохаті груди, він закричав переразливим голосом. Це був визов малпи-самця — якби Ольга була це знала! Стоячи у повнім світлі місяця, він виглядав на дику силу.

На хвилю він не рушався. Нагло десь эноза нього дівчина почула новий крик, немов би відповідь, а за хвилю потім побачила майже голого білого чоловіка, котрий зіскочив з недалекого дерева на поляну. Вмить малпи стали ревучою чередою.

Що це за божевільна людина мала відвагу наближитися до тих розлючених звірів у їх власнім леговиску, один проти пів сотні? Вона бачила бронзову шкіру постаті, що купалася в місячнім світлі та йшла просто на ревучу череду.